



Kúria

végzése

Az ügy száma: Bfv.III.213/2023/8.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke

Dr. Hornyák Szabolcs János, előadó bíró

Dr. Bartkó Levente, bíró

Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró

Dr. Varga Eszter, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2023. június 20.

Az ügy tárgya: jármű önkényes elvétele büntettének kísérlete

Terhelt(ek): terhelt

Első fok: Debreceni Járásbíróság, 53.B.275/2022/6.,

ítélet, tárgyalás, 2022. szeptember 12.

jogerős: 2022. szeptember 12.

Az indítvány előterjesztője: a Hajdú-Bihar Vármegyei Főügyészség

Az indítvány iránya: a terhelt terhére

Rendelkező rész

A Kúria a jármű önkényes elvétele büntettének kísérlete miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Hajdú-Bihar Vármegyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Debreceni Járásbíróság 53.B.275/2022/6. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

I.

[1] A Debreceni Járásbíróság a 2022. szeptember 12. napján meghozott, és aznap jogerős 53.B.275/2022/6. számú ítéletével a terheltet az ellene jármű önkényes elvétele büntettének kísérlete [Btk. 380. § (1) bekezdés] miatt emelt vád alól felmentette. Rendelkezett továbbá a bűnjelről és a bűnügyi költségről.

[2] A bíróság által megállapított tényállás a következő.

A terhelt vasszerkezet-lakatos végzettségű, kiskorú gyermekről vagy eltartásra szoruló hozzátartozóról gondoskodnia nem kell. Nős családi állapotú. Munkahellyel nem rendelkezik, havi jövedelme 75.000 forint.

A terhelt 2019. szeptember 10. napján 6 óra 50 perc körüli időben ittas állapotban érkezett vonattal az állomásra.

A vasútállomáson parkolt a sértett tulajdonát képező személygépkocsi.

Abból a célból, hogy a gépjárműbe beülve azzal a lakcímére távozzon, a terhelt a gépjármű hátsó szélvédő ablakát egy helyszínen talált bottal betörte. Miután nem találta a kesztyűtartóban a kulcsot, a vezetékek összekötésével megkísérelte a gépjárművet beindítani. A cselekményét észlelő állampolgárok értesítették az állomás forgalomirányítóját, aki hívta a rendőrséget, akik a terheltet a gépjárműben tetten érték.

A terhelt a gépjárműben 40.000 forint kárt okozott, mely nem térült meg.

II.

[3] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a Hajdú-Bihar Vármegyei Főügyészség terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont ac) alpontjára alapítottnak – a megtámadott határozat hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása érdekében.

[4] Indokai szerint a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével mentette fel a terheltet kóros elmeállapot, mint büntethetőséget kizáró ok miatt.

[5] Kifejtette, hogy a jogerős ítéletben rögzített tényállás a terhelt elmeállapotával kapcsolatban nem tartalmaz semmilyen megállapítást. Kizárólag az ítélet indokolása utal arra, hogy az eljárás során szükségessé vált a terhelt igazságügyi elmeorvos-szakértői vizsgálata, ugyanakkor a szakértői megállapítások részben hiányosan, részben pontatlanul kerültek rögzítésre.

[6] Hivatkozott rá, hogy az eljárás során beszerzett ismételt szakértői vélemény csupán azt rögzíti, hogy a terhelt beszámítási képessége a vizsgálat időpontjában hiányzott. Ez pedig nem alapozza meg a cselekmény elkövetésének időpontjában fennálló büntethetőséget kizáró okra történő következtetést.

[7] A Legfőbb Ügyészség BF.205/2023/4. számú nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt – annak indokaival egyetértve – fenntartotta. Indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot helyezze hatályon kívül, és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra.

[8] Az ügyben nyilvános ülés kitűzését nem kérték.

III.

[9] A Hajdú-Bihar Vármegyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítvány alapos.

[10] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja.

[11] A Be. 648. §-a valamennyi felülvizsgálati okra kiterjedően rögzíti, hogy felülvizsgálatnak csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen van helye, és a jogerős ügydöntő határozatban rögzített tényállás alapulvételével, kizárólag a Be. 648. § a)-d) pontjaiban megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[12] A főügyészség felülvizsgálati indítványa joghatályos, a 2022. szeptember 12. napján tárgyaláson kihirdetett és aznap jogerős ítélettel szemben 2023. február 13. napján került előterjesztésre [Be. 651. § (1) bekezdés, 652. § (3) bekezdés].

[13] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont ac) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével mentette fel a terheltet.

[14] Felülvizsgálatban a felülbírálat az indítványhoz [Be. 652. § (1) bekezdés], a jogerős határozatban megállapított tényálláshoz [Be. 650. § (2) bekezdés] és főszabályként a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályokhoz [Be. 659. § (2) bekezdés] kötött. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 659. § (1) bekezdés]. A jogkövetkeztetések – így jelen esetben a felmentő rendelkezés – helyességének kérdése kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[15] A felülvizsgálati indítvány szerint az ügyben eljáró bíróság tévedett, amikor az irányadó tényállás alapján kóros elmeállapot – mint büntethetőséget kizáró ok – miatt nem állapította meg a terhelt bűnösségét. Ez jogi – és nem ténybeli – támadás, a megállapított tényekből vont jogkövetkeztetés kifogásolása.

[16] A Kúria általi felülbírálat jelen ügyben tehát annak vizsgálatát jelenti és igényli, hogy az eljáró bíróságnak az irányadó tényállás alapján a terhelt büntetőjogi felelőssége hiányára vont jogkövetkeztetése megfelel-e a büntető anyagi jog szabályainak.

[17] Törvényt sértett a bíróság, amikor – az általa megállapított, lényegileg a váddal egyező tényállás alapján – a terheltet büntethetőséget kizáró ok miatt felmentette a terhére rótt bűncselekmény vádjától [Be. 566. § (1) bekezdés d) pont].

[18] A Btk. 17. § (1) bekezdése szerint nem büntethető, aki a büntetendő cselekményt az elmeműködés olyan kóros állapotában követi el, amely képtelenné teszi cselekménye következményeinek a felismerésére, vagy arra, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjen. A (2) bekezdés alapján a büntetés korlátlanul enyhíthető, ha az elmeműködés kóros állapota az elkövetőt korlátozza a bűncselekmény következményeinek a felismerésében, vagy abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjen.

[19] A Btk. nem általánosságban, hanem kifejezetten a konkrét (az elkövetőnek felrótt) bűncselekmény viszonyában rendelkezik a kóros elmeállapot beszámítási képességet érintő (korlátozó vagy kizáró) hatásáról. Erre tekintettel a tüneteknek a konkrét cselekménnyel összefüggő – a vádbeli, vagy ítéleti tényállással összevetett – vizsgálata alapján tisztázható a felismerési képesség kérdése.

[20] Jelen ügyben az ügyiratok az alábbiakat tartalmazzák:

– a terheltnek felrótt cselekmény elkövetési ideje a vádirat szerint 2019. szeptember 10. napja;

– vele szemben a Debreceni Járási Ügyészség a B.3503/2019/8. számú vádirattal 2019. október 3. napján emelt vádat jármű önkényes elvétele büntettének kísérlete miatt [Btk. 380. § (1) bekezdés];

– a terheltet a Debreceni Járásbíróság a 2019. október 28. napján meghozott 77.Bpk.1212/2019/2. számú büntetővégzésével jármű önkényes elvétele büntettének kísérlete miatt 200 óra közérdekű munka büntetésre ítélte;

– a büntetővégzés kézbesítésének megkísérlése során, 2020. január 28. napján a kórház arról tájékoztatta a bíróságot, hogy a terhelt önellátásra nem képes, állandó felügyeletre szorul, nála a szellemi leépülés jelei mutatkoznak [Debreceni Járásbíróság 77.Bpk.1212/2019/2. számú irat];

– ennek alapján 2020. február 12. napján igazságügyi elmeorvosszakértői vélemény beszerzésére került sor (Debreceni Járásbíróság 53.B.89/2020/2. számú irat);

– a szakértők által 2020. június 15. napján készített szakvélemény szerint a terhelt a terhére rótt cselekmény idején cselekménye veszélyességének felismerésében és a felismerésnek megfelelő magatartás tanúsításában szenvedélybetegsége következtében kialakult enyhe fokú szellemi hanyatlása és személyiségtorzulása miatt közepes fokban volt korlátozott, a vizsgálat idején a megfelelő felismerésben és a felismerésnek megfelelő magatartás tanúsításában enyhe fokban volt korlátozott;

– rögzíti továbbá azt is, hogy a terhelt eljárással való együttműködése kóros elmeállapota (szenvedélybetegsége következtében kialakult enyhe fokú szellemi hanyatlása és személyiségtorzulása) miatt akadályozott (Debreceni Járásbíróság 53.B.89/2020/12. számú irat);

– erre figyelemmel a Debreceni Járásbíróság a 2020. szeptember 30. napján meghozott és 2020. október 19. napján véglegessé vált 53.B.89/2020/19-III. számú végzésével az eljárást felfüggesztette;

– ezt követően Debreceni Járásbíróság a 2022. január 27. napján meghozott 53.B.89/2020/27. számú végzésével ismételt szakértői vizsgálatot rendelt el;

– a szakértők által 2022. május 13. napján készített szakvélemény szerint a terhelt alkoholos eredetű közepes fokú szellemi hanyatlása és alkoholos eredetű személyiségtorzulása miatt a vizsgálat során cselekménye veszélyességének felismerésére és a felismerésnek megfelelő magatartás tanúsítására képtelen volt (Debreceni Járásbíróság 53.B.89/2020/31. számú irat).

[21] A Kúria mindenekelőtt rögzíti, hogy a kóros elmeállapot mint büntethetőséget kizáró ok fennállása jogkérdés, amelyre a jogerős ítélet tényállásában rögzített tényekből kell következtetést levonni. Ezért a terhelt elmebeli állapotával, elmeműködésének rendellenességeivel kapcsolatos ténymegállapításokat a tényállásnak értelemszerűen tartalmaznia kell. Kétségtelen ugyanakkor, hogy a tényállás az ítélet egészében és tartalmilag vizsgálható. Ezért a történeti tényállás bevezető részében írtak valamennyi tényállási pont vonatkozásában figyelembe jönnek, és részei az indokolásban írt, de tartalmilag tényeket rögzítő részek is (BH 2015.216.I.).

[22] Helytállóan hivatkozott a felülvizsgálati indítvány arra, hogy az eljáró bíróság a tényállásban elmulasztotta rögzíteni a terhelt elmeállapotára vonatkozó tényeket.

[23] Ezzel szemben az ítélet indokolása valóban tartalmaz ezzel kapcsolatos megállapításokat, ám ezek nem a terheltnek a cselekmény elkövetésekor fennálló, hanem az ismételt elmeorvosszakértői vizsgálat idején tapasztalt állapotát rögzítik.

[24] A Kúria a korábban kifejtettekkel egyezően rámutat arra, hogy a kóros elmeállapot csak akkor büntethetőséget kizáró ok, ha a cselekmény elkövetésének időpontjában fennáll.

[25] Mindezek miatt valóban minden ténybeli alapot nélkülöz az eljáró bíróság azon következtetése, hogy a terhelttel szemben – kóros elmeállapota okán – büntethetőséget kizáró ok áll fenn.

[26] A felmentő rendelkezés támadása esetében a felülvizsgálat törvényi oka szerinti és indítvány által is célzott felülbírálat tárgya a bűnösség – vagyis a büntetőjogi felelősség – kérdése (az irányadó tényállás alapulvételével).

[27] A Kúria döntési jogköre ilyenkor korlátozott, a felmentő rendelkezés bűnösséget megállapító megváltoztatására nincs törvényi lehetőség. Ha a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem ad helyt, a megtámadott határozatot hatályában fenntartja [Be. 662. § (1) bekezdés]; ha azonban a terhelt felmentésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor, akkor a határozatot hatályon kívül helyezi, és az eljáró bíróságot új eljárásra utasítja [Be. 663. § (1) bekezdés a) pont].

[28] A megismételt eljárás során állást kell foglalni abban a kérdésben, hogy a terhelt az elmeműködés olyan kóros állapotában követte-e el a cselekményt, amely képtelenné tette cselekménye következményeinek a felismerésére, vagy arra, hogy e felismerésnek

megfelelően cselekedjen [Be. 663. § (3) bekezdés]. A terhelt aktuális egészségügyi állapota ismeretében a Be. 487. §-ában írt rendelkezés alkalmazása is felmerülhet.

[29] Ekként a Kúria a Hajdú-Bihar Vármegyei Főügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva, a Be. 663. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította.

IV.

[30] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

Budapest, 2023. június 20.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Varga Eszter s.k. bíró

A Kúria Bvf.III.213/2023/8. számú végzése 2023. június 20. napján véglegessé vált.

Budapest, 2023. június 20.

Molnár Ferencné dr. s.k.

a tanács elnöke